

solidar

**ZAŠTITA PRAVA
NA AZIL
I BEZUVJETNA
SOLIDARNOST
SA SVIM OSOBAMA
U POKRETU**

Organizacije članice mreže SOLIDAR osnovale su Radnu skupinu za migracije i uključenost koja će promišljati o migracijama u Europi i o tome kako osigurati uključenost i sudjelovanje novopridošlih članova u europskim društvima. Naše preporuke temelje se na sljedećim opažanjima:

Migracije su bile i ostale uobičajena pojava tijekom povijesti čovječanstva. Ipak, pitanje migracija u Europu ne može se odvojiti od povijesnih, trenutnih i budućih aspekata. Ti aspekti uključuju kolonijalan odnos europskih zemalja prema trećim zemljama, geopolitičke odluke zbog kojih su određene treće zemlje ovisne o Europi i klimatske promjene. Istovremeno, većina svjetskih migracija odvija se unutar iste zemlje ili između zemalja na globalnom jugu.

U pravu, praksi i diskursu učestala je kriminalizacija čina migracije i dehumanizacija osoba u pokretu. O tome svjedoče ograničene mogućnosti regularne migracije u Europu; povećana militarizacija upravljanja – izravnim i vanjskim – europskim granicama; te negativan i polarizirajući diskurs o osobama u pokretu koji vode utjecajni pojedinci, organizacije i institucije.

Migranti, uključujući izbjeglice, imaju temeljna prava i bitno doprinose gospodarskom i kulturnom prosperitetu Europe.

U definiciji kojom Međunarodna organizacija za migracije (IOM) opisuje migracije kao „kretanje osoba izvan njihova uobičajenog mjesta stanovanja, preko međunarodne granice ili unutar države“, razlikuju se dva jednako važna aspekta ove teme:

• **zaštita temeljnog prava na traženje azila**, koje je međunarodno priznato, ali je u politici i praksi često ugroženo, i koje moramo braniti pod svaku cijenu te

• **razvoj redovnih putova za druge vrste migracija i ostvarivanje zaštite**, koji su ograničeni odstupanjima i uvjetovanjem te ih je potrebno poboljšati i pronaći nove mogućnosti za ulazak.

Stoga pozivamo institucije EU-a i pojedinačne europske vlade da poduzmu sljedeće mjere:

1. zaštite pravo na traženje azila kako je definirano Ženevskom konvencijom i njezinim Protokolom;

2. usvoje pristup prema odobravanju zaštite u Europi koji se temelji na solidarnosti i pravima;

3. prošire sigurne i redovne putove za migracije i ostvarivanje zaštite;

4. podrže dugoročno uključivanje i sudjelovanje izbjeglica i drugih migranata u društvenom i političkom životu;

5. promiču pozitivan diskurs o migracijama i raznolikosti.

Sve mjere koje se predlažu u nastavku trebalo bi osmisлити, provesti i pratiti uz:

- **međusektorsku suradnju**, kojom se prepoznaju dodatne ranjivosti određenih migrantskih skupina, kao što su žene i djeca, maloljetnici bez pratnje i LGBTQI+ osobe;

- **uključivanje organizacija civilnog društva i sindikata**, uključujući organizacije koje vode migranti i izbjeglice, kroz društveni i civilni dijalog.

1. **Zaštita prava na traženje azila kako je definirano Ženevskom konvencijom i njezinim Protokolom**

Potrebno je izraditi novu politiku azila EU-a kojom će se osigurati sigurnost i zaštita podnositelja zahtjeva za azil prije, tijekom i nakon podnošenja zahtjeva za azil. Postupci moraju uključivati sigurne i redovne putove do Europe i korištenje humanitarnih viza kao i programa preseljenja te sljedeće:

- u svakom trenutku treba osigurati pristup pravednim i brzim postupcima azila te poštovati zaštitne mjere. Države članice i granična tijela EU-a ni u kojem slučaju ne smiju provoditi kolektivna protjerivanja („pushbackove”). Države članice trebale bi izbjegavati korištenje ubrzanih postupaka ili postupaka na granici u slučaju azila ili pojma „sigurne treće zemlje” koji ugrožavaju jamstva temeljnih prava. Prihvat tijekom postupka, uključujući prije podnošenja zahtjeva i na granici, mora biti dostojanstven te je potrebno osigurati pristup osnovnim uslugama i pravnoj pomoći.
- osigurati alternative administrativnoj detenciji osoba u pokretu u svim državama članicama EU-a kako bi se ukinuo „pristup na temelju

žarišnih točaka”. Osigurati da se detencija koristi samo u krajnjem slučaju i da su objekti za detenciju migranata u skladu s Europskom konvencijom o ljudskim pravima.

- odbaciti svaki oblik kriminalizacije humanitarne pomoći migrantima, izbjeglicama i tražiteljima azila, bilo na moru, na granicama ili na državnom području, bez obzira na to je li osoba kojoj se pomaže ušla u zemlju redovnim putem ili nije.
- odustati od nastojanja da se eksternalizira upravljanje granicama EU-a, primjerice financiranjem trećih zemalja ili privatnih subjekata kako bi se spriječio ulazak tražitelja azila i drugih migranata u Europu. Ako se provode prakse eksternalizacije, mora se osigurati strogo poštovanje međunarodnih i europskih standarda temeljnih prava, uključujući pravo na traženje azila. I EU i treća zemlja moraju snositi odgovornost u slučajevima kršenja.
- ukinuti svaki oblik negativne uvjetovanosti migracija u partnerstvima EU-a s trećim zemljama, kao što su trgovinski sporazumi ili sporazumi o vizama. Iz takvih sporazuma ukloniti ciljeve za treću zemlju u pogledu ponovnog prihvata, vraćanja i upravljanja granicama.

- osuditi sve slučajeve diskriminacije na unutarnjim i vanjskim granicama EU-a i zahtijevati jednak pristup postupcima azila za sve osobe koje bježe od progona.

2. Usvajanje pristupa prema odobravanju zaštite u Europi koji se temelji na solidarnosti i pravima

- **Nužno je osigurati solidarnost svih država članica EU-a potrebnu za ostvarivanje pravednije i bolje podjele odgovornosti za tražitelje azila.** Države članice na europskim vanjskim granicama suočavaju se s velikim brojem dolazaka u postojeći sustav azila zbog načela Dublinske uredbe da je zemlja prvog ulaska automatski odgovorna za zahtjev za azil. Osobe u pokretu plaćaju visoku cijenu zbog takvog nepoštenog sustava, budući da ih te pogranične države rutinski kolektivno protjeruju preko granice, iako je to nezakonito. Trenutačnim sustavom stvoreni su uvjeti za ova kršenja, stoga od njega treba odustati i zamijeniti ga sustavom kojim bi se:
 - **osigurala pravedna raspodjela tražitelja azila u državama članicama EU-a** na temelju stanovništva i bogatstva država članica;
 - promovirao slobodan izbor države članice u kojoj će se podnijeti zahtjev za azil, poput one u kojoj osobe koje dolaze već imaju obiteljsku ili društvenu podršku, bez obzira na to gdje su prvi put ušle u EU.
- Ako Dublinska uredba ostane na snazi, jedini način da se zajamče temeljna prava osoba bit će provedba obvezujućeg mehanizma solidarnosti između država članica, s ciljem preseljenja osoba.

- Potrebno je provoditi i poboljšavati zajedničke standarde kvalitete za prihvatanje podnositelja zahtjeva za azil u svim državama članicama, uključujući kada se nalaze u državi članici koja nije odgovorna za njihov zahtjev za azil.

3. Proširenje sigurnih i redovnih putova za migracije i ostvarivanje zaštite

Nužno je promicati usvajanje i širenje redovitih strukturiranih putova za ulazak u EU i u države članice vezano za migracije radne snage, mobilnost studenata, spajanje obitelji, traženje zaštite, preseljenje i druge svrhe. To će pomoći u borbi protiv trgovine ljudima i protiv smrtnog stradanja izbjeglica i drugih migranata prilikom prelaska granice. Takve mogućnosti ulaska mogu se ostvariti kroz sljedeće radnje:

- proširenje definicije spajanja obitelji i dopuštanje podnošenja zahtjeva u zemlji odredišta. Time će se olakšati spajanje obitelji, omogućiti nesmetana integracija obitelji u zemlji odredišta i osigurati poštovanje ljudskog prava na spajanje obitelji;
- osiguranje rodno osjetljive obrade zahtjeva za azil. Seksualno i rodno uvjetovano nasilje, kao što je genitalno sakaćenje žena, trebalo bi prepoznati kao samostalne razloge za odobravanje azila. Potrebno je omogućiti rodno osjetljiv smještaj, usluge, informacije i pravnu pomoć, osobito za žene žrtve nasilja;
- donošenje programa migracije radne snage koji obuhvaćaju što je moguće više sektora i razina kvalifikacija. Ti bi programi trebali biti u skladu s načelom dostojanstvenog rada kako

bi se osiguralo brzo otkrivanje svakog oblika izrabljivanja radne snage;

- proširenje definicije i promicanje uporabe supsidijarne zaštite kako bi se obuhvatile osobe kojima je potrebna zaštita, a koje ne mogu dokazati osobni progon, kao što su žrtve klimatskih promjena.

4. Podrška dugoročnom uključivanju i sudjelovanju izbjeglica i drugih migranata u društvenom i političkom životu

- ubrzati konstruktivno uključivanje na tržište rada migranata i tražitelja azila koji su spremni raditi. Trebalo bi osigurati pristup privremenim radnim dozvolama i tečajevima jezika, čak i prije donošenja konačne odluke o statusu. Iznimno je važno provoditi mjere za osiguranje dostojanstvenih radnih uvjeta;
- osigurati da sve osobe u pokretu imaju pristup socijalnim pravima i cjenovno pristupačnim osnovnim uslugama, uključujući obrazovanje, zdravstvenu zaštitu, stanovanje i pravosuđe, bez obzira na njihov status ili fazu njihova postupka azila;
- poduzeti sveobuhvatne mjere kako bi se osiguralo vrednovanje i priznavanje prethodnih kvalifikacija i vještina migranata i migrantica, uključujući neformalno i informalno učenje;
- omogućiti rano sudjelovanje migranata i migrantica, uključujući izbjeglice, u političkom životu zemlje domaćina, uključujući građansko obrazovanje i postupno dodjeljivanje izbornih prava;
- EU treba pružiti potporu državama članicama za promicanje partnerstava, na primjer na lokalnoj i regionalnoj razini, koja su usmjerena na osmišljavanje politika i pružanje praktične

potpore uključivanju i učinkovitom pristupu temeljnim pravima;

- razraditi mogućnosti u skladu s kojima iregularni migranti mogu regulirati svoj status na državnom području;
- stvoriti povoljno okruženje za organizacije civilnog društva koje se bave pravima migranata i njihovim uključivanjem te olakšati izravan i jasno reguliran pristup nacionalnim sredstvima i sredstvima EU-a za civilno društvo.

5. Promicanje pozitivnog diskursa o migracijama i raznolikosti.

- poticati promjenu diskursa na način da se ističe ono što nas ujedinjuje, a ne na ono što nas dijeli;
- prepoznati iskustvo organizacija koje predvode migranti i izbjeglice, dijaspora i pojedinaца migrantskog podrijetla kao glavnih pokretača promjene;
- spriječiti i poduzeti mjere za suzbijanje govora mržnje prema migrantima, uključujući izbjeglice. Potreban je aktivan rad na suzbijanju rasizma i diskriminacije na individualnoj, društvenoj, institucionalnoj i povijesnoj razini;
- dokumentirati i povećati vidljivost vrijednog i neophodnog doprinosa migranata i ljudske mobilnosti socioekonomskom i kulturnom blagostanju u Europi u kojoj stanovništvo postaje sve starije;
- migrante, izbjeglice i tražitelje azila smatrati nositeljima bezuvjetnih prava. Ne smije se zahtijevati da oni svoja prava „zasluže“.

solidar

O MREŽI SOLIDAR

SOLIDAR je mreža organizacija civilnog društva (OCD-ova) na europskoj i svjetskoj razini koje rade na unapređenju socijalne pravde kroz pravednu tranziciju u Europi i svijetu. Naših **više od 50 organizacija** članica nalazi se u 26 zemalja (od kojih je 19 zemalja EU-a) i uključuju nacionalne OCD-ove u Europi, izvan EU-a, širom EU-a te organizacije aktivne na međunarodnoj razini. SOLIDAR predstavlja i daje veću vidljivost glasovima i zahtjevima svojih članica na europskoj i međunarodnoj razini.

Kroz Radnu skupinu za migracije i uključivanje, SOLIDAR organizira rad s organizacijama članicama na upravljanju migracijama koji se temelji na načelu temeljnih prava i solidarnosti.

Za sva pitanja u vezi s ovim dokumentom ili našim radom na temi migracija, slobodno se obratite SOLIDAR-ovoj voditeljici za pitanja socijalne uključenosti Julie Martinaud na email adresu: julie.martinaud@solidar.org

Sufinancira
Europska unija

Projekt financira Europska unija. Ovdje su iznesena stajališta i mišljenja autora/ica i ona nužno ne odražavaju stavove Europske unije ili Europske komisije. Ni EU ni tijelo koje dodjeljuje sredstva ne mogu se smatrati odgovornima za njih.